

Warmer klimaat bedreigt Elfsteden

Toen ik werd geboren - in 1956 - was de kans op een Elfstedentocht één op vier', zei premier Balkenende vier jaar geleden in een toespraak. 'Toen mijn dochter werd geboren - in 1999 - was die kans geslonken tot één op tien. Een enorme verandering in één generatie', concludeerde de premier. De winters in De Bilt werden in die 43 jaar ruim een halve graad warmer. Hoeveel meer opwarming kan de Friese Elfstedentocht nog verdragen om levensvatbaar te blijven?

In de afgelopen honderd jaar is gebleken dat het evenement een stootje kan hebben. Jaren van recessie, de oorlogsjaren en jaren zonder vrieskou kregen de organisatoren en vrijwilligers niet klein. Zelfs een sprong van 22 jaar, van 1963 naar 1985, werd moeiteloos overbrugd. Het Elfstedenvirus lijkt vitaal genoeg om ook langere perioden van inactiviteit te kunnen overleven. Het is alsof de Elfstedentocht nooit zal verdwijnen. Maar zeg nooit 'nooit'. Want hoe gaat het met de continuïteit van het evenement als de huidige generatie schaatsers, ijsmeesters en vrijwilligers haar laatste tocht heeft volbracht en een toekomstige generatie zelf geen Elfstedentocht meer heeft meegemaakt?

Staat iets dergelijks te gebeuren? KNMI-klimaatonderzoeker Theo Brandsma houdt het op vier tot tien Elfstedentochten in deze eeuw, waarvan de meeste in de eerste helft. Ook statisticus Hans Visser van het Planbureau voor de Leefomgeving heeft zich verdiept in de mogelijkheden van Elfstedentochten, nu en in de toekomst. Hij komt uit op een verdere afname van de kans dat de tocht kan doorgaan. In 2008 bedroeg die kans nog slechts 1 op 18. Die herhalingstijd van 18 jaar is een gemiddelde. Nu eens zijn de tochten jaar op jaar, dan weer zitten er ellenlange periodes tussen.

Uitgaande van KNMI-scenario's voor klimaatverandering tot het midden van deze eeuw, komt Visser tot nog veel verder afnemende kansen. In het gunstigste geval bedraagt de kans op een Elfstedentocht rond 2050 1 op 18. Dat is nog niet zo alarmierend. In het ongunstigste geval, een bovengrens van de bovengrens - vergelijkbaar met de 1,30 meter zeespiegelstijging van de Deltacommissie - is de gemiddelde herhalingstijd voor 2050 echter 180 jaar. Hoewel er ook dan nog jaren met opeenvolgende Elfstedentochten mogelijk blijven, zullen er generaties komen die de beleving van de Tocht der Tochten niet uit eigen ervaring kennen. Dan komt de Elfstedentocht op een heel andere manier dan in 1963 te verkeren in zwaar weer.

Kees Floor is weerpublicist en oud weerkundig medewerker van *de Volkskrant*.